

SVOBODNA SLOVENIJA

ANO XXXV (29)

Štev. (No.) 2

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES

15. januarja 1976

Znova taktika ponujene roke

Po mnogih neuspelih poskusih latinoameriških in drugih komunističnih partij, da bi z gverilo in drugačnim nasiljem pograbile oblast, so vodstva zahodnoevropskih komunističnih partij zadnja leta začela razmišljati o novi partijski taktiki, ki so jo prvi predlagali italijanski komunisti: proglasiti pripravljenost za demokratično postopanje, z demokratičnimi sredstvi, t. j. z volitvami poskušati priti na oblast, zagotavljati volilcem in drugim strankam da, tudi če bi prišli na oblast, komunisti ne bodo odpravili večstrankarskega sistema in da nameravajo na sploh spoštovati vse človečanske pravice.

Italijanski partijski predlog je bil postopoma sprejet v vodstvih francoske in španske komunistične partije in je končno prišlo tako daleč, da so šefi italijanske, francoske in španske KP nedavno celo podpisali medsebojni sporazum, da bodo odslej naprej nastopali in postopali po zgornjih načelih.

Večina zahodnoevropskih volilcev, ki se v svojem materialističnem potrošniškem zaletu skoro ne menijo za duhovne dobrine, nove taktike komunističnih partij ne uvidi, odn. je ne razume. V svoji brezbrilnosti se namreč tudi ni poglabil v jedro marksistične ideologije, katere praktična aplikacija je neizbežno brezbožna diktatura, pa naj bodo partijska volilna gesla še tako drugačna.

Zato je ta nova taktika treh najvažnejših zahodnoevropskih komunističnih partij toliko bolj nevarna, ne samo narodom Italije, Francije in Španije, temveč vsej Zahodni Evropi in preko te vsemu še svobodnemu svetu odn. krščanski civilizaciji.

Navrh vsega tega igra zavajajočo vlogo še posebna moskovska taktika navidezne ohladitve odnosov ali celo spora med sovjetsko ter italijansko in francosko partijo.

Italijanska KP je v Zahodni Evropi in izven komunističnega tabora sploh najštevilnejša partija in se je najbolj približala pograbitvi oblasti v Zahodni Evropi. Z 1.700.000 plačujočimi člani je na nedavnih pokrajinskih in krajevnih volitvah dobila 10 milijonov glasov, se pravi nad 33%. Skoro v vseh večjih italijanskih mestih že vladajo komunistični župani, vključno v Milanu, Turinu, Neaplju, Benetkah, Firencah in Bologni, letos pa lahko zavladajo tudi v Rimu.

Od demokristjanov sta jih na zadnjih volitvah ločila samo 2% glasov, da so bili na drugem mestu, razmere v Italiji pa so danes takšne, da bi po mnenju opazovalcev partija dobila največ glasov, če bi bile volitve že jutri. Italijanska KP namreč že dolgo zagovarja tkm. „italijansko pot v socializem“ (via italiana al socialismo) ter je partijski vodja Berlinguer že junija 1969 na mednarodnem partijskem kongresu v Moskvi izjavil, da „ni enotnega socialističnega modela, ki bi veljal za vse države“. Trenutno italijanska KP taktizira za oblast s tkm. „zgodovinskimi kompromisom“ (compromesso storico), da bi skupaj z demokristjani in socialisti (in pozneje seveda mimo in brez njih) vladala Italiji.

Francoska KP je bila doslej zahodnoevropska partija, ki je bila najintimnejše povezana z Moskvo. Novi partijski šef Marchais pa je prišel taktično navzkriž z Moskvo, ko se je lanskega oktobra „pozanimal“ za usodo ukrajinskega disidenta matematika Pljušča in se s tem „vmešal v notranje sovjetske zadeve.“ Svoj kritičen odnos do Moskve je še poslabšal, ko je javno izjavil, da je bil prizor v nekem koncentracijskem taborišču v Latviji, ki ga je pokazala pariška televizija, „resničem“. Istočasno je francosko partijsko glasilo „L'Humanité“ opozoril Moskvo, da „sedanji pregoni v Rusiji niso opravičljivi in da lahko samo škodijo socializmu.“ Še pred tem, lanskega avgusta, pa je Marchais, ki se je na volitvah povezal z vodjem francoskih socialistov Mitterandom, na volilnem shodu izjavil, da „svojo politiko vodi iz Pariza, ne iz Moskve“. Vse to je zadostovalo, da je sovjetska „Prav-

LEONID PLJUŠČ NA SVOBODI

MNOGO VPRAŠANJ OB IZREDNEM PRIMERU

Nad sto zastopnikov javnega mnenja je na češko-avstrijski meji pričakovalo sovjetskega učenjaka, 43-letnega Leonida Pljušča, ki so mu rdeči oblastniki v Moskvi dovolili, da s svojo ženo in dvema otrokoma zapusti Rusijo in se naseli v svobodnem svetu. Ta dogodek je zbudil zanimanje po svobodnem svetu, tako da se o Rusiji in njenem režimu danes povsod razpravlja, kakor že dolgo ne.

Kdo je Leonid Pljušč? Je mlad, učen matematik, eden od tistih ruskih znanstvenikov, ki so bili rojeni že pod komunizmom, bili vzgajani po leninističnih načelih, bili navdušeni za svojo domovino, ji skušali biti koristni, pa so postali tudi ostri opazovalci režima, njegovih napak, nezmožnosti in zločinov. Pridružil se je mišljenju stotine intelektualcev, ki so razmere gledali kakor on in ki so upali svoja mnenja tudi javno povedati.

Leta 1972 je bil aretiran, ker se je javno zavzel za intelektualce, ki so upali kritizirati ruski režim in so odsedavali zato svoje kazni v zaporih, v „Gulag“ taboriščih, ali pa bili poslani na „zdravljenje“ v ustanove za živčno bolehnost, usoda, katere je bil deležen tudi Pljušč. Proglasili so ga za shizofrenika in ga „zdravili“ z ogromnimi količinami insulina in vsakovrstnih po-

da“ opozorila francosko KP, da bo s tako svojo taktiko „razblinila komunistično neodvisnost v ideološko amorfno organizacijo“ in da mora „stremeti za oblastjo z diktaturo proletariata in ne z volitvami po zahodnem načinu.“

Marchais se je „vdal“ in ukazal infiltracijo partije v vrste francoske vojske, istočasno pa izvedbo več množičnih demonstrativnih uličnih nastopov v srednjem in severnem delu Francije. Taktika ni uspela, ker so jo predvsem v vojski spregledali ter se je večina častnikov zoperstavila partijskemu poskusu zavladati vojski, podobno, kakor nedavno na Portugalskem. Sedaj francoska KP taktično zagovarja zgoraj omenjena demokratična načela.

Španska KP, ki je po zakonu prepovedana od konca revolucije 1939, je svoje delovanje poskušala poživiti z gverilskimi nastopi po letu 1950, a je zaradi neuspehov sprejela taktiko zblíževanja in političnih zvez z drugimi strankami in posameznimi politiki. Posrečilo se ji je organizirati tkm. Demokratsko junto (Junta democratica), ki jo pod njenim vodstvom sestavljajo socialisti, liberalni monarhisti in druge politične skupine. Zahtevajo „začasno vlado, priznanje pravic in svobodne volitve“. Proti tej taktiki sta nastopila maoistična Delavska partija (Partido de los trabajadores) in trockistična Revolucionarna delavska organizacija (Organización Revolucionaria de los Trabajadores), ki obe zagovarjata običajne revolucionarne partijske metode pograbitve oblasti. Šef španske KP Carillo je tako vztrajen v svoji novi taktiki „demokratičnosti“, da neprestano daje za vzgled italijanski KP in da se je lansko leto celo udeležil kongresa portugalske socialistične stranke.

Vse te partije trenutno nočejo uradno nič slišati o portugalski KP, ki da je taktično grešila, ko je s silo hotela pograbiti oblast na Portugalskem in se tako zaenkrat onemogočila, njim pa propagandno veliko škodovala.

Taktika „ponujene roke“ zahodnoevropskih KP je danes ponavljanje podobne taktike istih partij med 2. svetovno vojno. Kakor ji je takrat nasedala vrsta državnikov in politikov, tako ji naseda danes. Le da se sedanji čas razlikuje od takratnega v tem, da ni med svobodo in komunizmom tretjega —izma, ki bi stal med obema. Sedaj si sama stojita nasproti, v Zahodni Evropi in po vsem svetu. Edina rešitev svobode je totalna odklonitev zahrbtno ponujane komunistične roke.

mirjevalnih drog, ki so mu zdravje tako razrahljale, da je stopil na svobodni svet kot razvalina in so ga takoj prevzeli v oskrbo zdravniki, med njimi dva strokovnjaka za živčne bolezni, eden Avstrijec, drugi Anglež, ki sta že ugotovila, da je Pljušč popolnoma normalen in da je le oslabil zaradi „zdravil“, ki so mu jih vsiljevali. Deljeno je mnenje zdravnikov, če se bo mogel o pomoči, ali ne.

Ta primer nam zbuja nekatere misli.

Zakaj so Sovjeti izpustili na svobodo Pljuščevo, enega izmed tisočev in tisočev, ki jih imajo pod ključem, enega izmed pre mnogih intelektualcev, ki dele isto usodo?

Ali so se ustrašili Kitajcev, ki moskovski režim na svojih zborovanjih primerjajo Hitlerjevemu v vseh odtokih? Ali so hoteli ustreči francoskim komunistom, čijih šef se je osebno zavzel za Pljušča in poslal advokata v Moskvo, da bi pregovoril rusko justico v prid jetnika?

Ali je rdeči režim hotel s to gesto utrditi svoj vpliv nad francoskimi, laškimi, portugalskimi in drugimi komunisti svobodnega sveta, ki so se že tako oddaljili od ruske doktrine, da se npr. rdeči francoski voditelji že upajo javno povedati, da ne marajo diktaturo proletariata?

Ali je to samo propagandni trik v korist francoski in laški partiji, ki stoji pred volitvami, ki bi lahko pomenile velik preokret proti levi, ali pa stran od nje, če bi ne uporabili prav vseh propagandnih gesel, katerih bi bilo vpliv evropskih komunistov na ruski režim?

Ali je to le osamljen slučaj sovjetske širokogrudnosti, ali začetek postopanja z ostalimi sotrpini Pljuščevega kova? Jih je mnogo! Pred nedavnim so ti rdečo vlado prosili, naj spremeni svojo obsodbo nad znanstvenikom, ki je dobil nad deset let ječe, nato pa internacijo. Prošnjo je podpisalo nad dvesto njegovih kolegov, med njimi petindvajset takih, ki so zdravili v „sanatorijih“ svoje živce.

Ali ima rdeči Kremlin s to „širokogrudno gesto“ namen pridobiti svobodoljubne zahodnoevropske komuniste, da bi se vdali želji Moskvi, da se slepo pokore njenim ukazom in jo tako podpro v vedno ostrejšem boju s Pekinom? Ali morda Kremlin že čuti, kako Kitajci zabijajo klin v razpoke ruske rdeče internacionale s tem, da goje zelo uspešno odpor „podložnih“ komunistov proti diktatom iz Moskve?

In mi? Menda vendar kdo ne bo mislil, da je Pljušč s tem, da je prišel na Zahod, nehal biti komunist! Ali pa, da rdeči režim v Rusiji stoji pred razulom. Še dolgo ne! Ne mislimo, da se je kaj spremenil. Niti to ne! Je vedno isti. Taktika njegova pa je vedno časa in razmeram primerna.

KK.

Zahvala

Za božične praznike sem prejel številna voščila, združena z dobrimi željami za novo leto, iz vseh držav, kjer živijo slovenski izseljenci.

V zadoščenje mi je, da jih je toliko, od Avstralije, preko Amerik, Kanade in Evrope, do Skandinavije, ki spremljajo delo Narodnega Odbora za Slovenijo kot ustanove, in tudi prizadevanje posameznih njegovih članov.

Ker se ne morem zahvaliti vsakemu posebej, izrekam po Svobodni Sloveniji iskreno zahvalo za voščila, dobre želje in vzpodbudne besede, predvsem da naj vztrajamo pri prizadevanju za uresničevanje programa NO.

Zahvali pridružujem željo in prošnjo, da bi se vsi svobodni Slovenci širom sveta še trdneje povežali v delu za vzvišeni cilj: Slovenski narod v Republiki Sloveniji naj bo čim preje prost komunistične diktature, naj postane deležen uživanja temeljnih človeških pravic in naj mu bo omogočeno, da v svobodi sam odloča o svoji usodi.

Za ta cilj ni nobena naša žrtev prevelika.

Buenos Aires, 10. 1. 1976

Miloš Stare

Predsednik Narodnega Odbora za Slovenijo

Dejar toda esperanza

En un reciente artículo, Raúl Oscar Abdala denunciaba la situación existente en la Cuba de Fidel Castro. Explica allí la vida en cada uno de los sectores del pueblo y cómo el partido comunista, controlado y dirigido desde Moscú, actúa como dueño absoluto de vidas y propiedades de los habitantes.

La situación cubana tiene parangón en cualquiera de los países, que tuvieron la desgracia de caer bajo el régimen comunista: una economía ruinosa, falta absoluta de los más elementales derechos humanos, y, como consecuencia de ello, las cárceles repletas de aquellos, que se atreven pensar distinto a los dictados del partido. Por eso Abdala remarca:

Rematemos el artículo con algunas palabras definitorias y recordatorias (sobre todo recordatorias): los comunistas parecen ser algo así como los campeones de la igualdad en la abundancia; y suelen asimismo figurar en primera fila entre quienes denuncian a los cuatro vientos persecuciones y represiones, explotaciones inicuas y discriminaciones entre réprobos y elegidos; en nombre de la libertad de conciencia, rechazan todo tipo de enseñanza dogmática; son féridos defensores de la paz y enemigos de la violencia; todo esto, hasta que llegan al gobierno; de allí en más, arrojan la máscara y se muestran en toda su espantosa calidad genuina de totalitarios.

Pero entonces ya suele ser tarde, y no queda otro remedio que aguantarlos, repitiendo de labios para adentro entre vaharadas de arrepentimiento, la inscripción que en la "Divina Comedia" está colocada a la entrada del infierno: "Lasciate ogni speranza, voi ch'entrare".

Novi razpleti na Koroškem

Položaj slovenske manjšine na Koroškem, v zvezi s štetjem, ki ga hoče izpeljati avstrijska vlada, se je zadnje tedne razvijal naprej. Eden važnih činiteljev v tem razvoju je bil gotovo obisk avstrijskega kanclerja Kreiskyja pri Titu. Sestanek je bil na Brdu, pri Kranju, in se ga je udeležil tudi Kardelj. Sestanek je bil zadnje dni v decembru.

Po besedah samega Kreyskega je sestanek prinesel zanj bistveno nove poglede na manjšinsko vprašanje, ki kot edino slej ko prej obremenjuje medsebojne odnose med Avstrijo in Jugoslavijo. Četudi z jugoslovanske strani ni bilo izrecno potrjeno dejstvo, da beograjska vlada vztraja na svojem znanim odklonilnem stališču glede ugotavljanja manjšine, izhaja iz izjav Kreiskyja, da bo Jugoslavija v tem vprašanju slej ko prej vsakršno ugotavljanje odklanjala.

Novi prijemi v manjšinskem problemu so po lastnih besedah kanclerja tako tehtni, da jih bo moral vnesti v pogovor z zastopniki ÖVP (ljudske stranke) in FPÖ (liberalcev). Kreisky (socialist) je na tiskovni konferenci izjavil, da bodo te informacije posebej važne za ÖVP, ki je zahtevala dobre odnose z Jugoslavijo.

Predstavniki osrednjih organizacij so v prvih izjavah o srečanju dejali, da so jih pogovori sicer presenetili, da so se pa zdržali izčrpnih komentarjev.

Pri Wagnerju

Seveda se konkretno ne tik pred sestankom, ne po njem, položaj glede štetja še ni spremenil. To je potrdil tudi sprejem, ki ga je deželni glavar Wagner priredil poseamezno predstavnikom obeh osrednjih organizacij koroških Slovencev.

Na informativnem sestanku je glavar obvestil zastopnike koroških Slovencev o sklepu treh strank, da se izvede ljudsko štetje „posebne vrste“, ter

nadalje o vsebini načrtovanega zakona o narodnih skupnostih.

Zastopnik obeh osrednjih organizacij koroških Slovencev so poudarili, da se situacija v bistvu ni spremenila. Dokler bo viselo ugotavljanje manjšine kot Damoklejev meč nad glavami koroških Slovencev, se ne da živeti v svobodnem ozračju. Kaj drugega kot ugotavljanje pa to ljudsko štetje „posebne vrste“ ni. Sploh pa je nezdržljivo za načelom pravne države, če se skuša določene pravice, ki so zajamčene v ustavi, šele pozneje napraviti odvisne od določenega odstotka. Zastopniki Slovencev so poudarili, da je naloga treh večinskih strank, da najdejo rešitev, ki odgovarja nalogu iz člena 7. državne pogodbe.

Solidarnostni komite aktiven

Na zadnjem sestanku Solidarnostnega komiteja za pravice koroških Slovencev, ki je bil v Celovcu in katerega so se udeležili tako zastopniki večinskih organizacij, kot tudi organizacij slovenske manjšine, so podali sledečo tiskovno izjavo:

„Zakon o izvajanju ljudskega štetja posebne vrste, ki so ga napeljale tri v parlamentu zastopane stranke, je bil v zadnjih dneh razposlan v presojo. S tem zakonom, ki vsebuje ugotavljanje manjšine, naj bi postala odobritev narodnostnih pravic koroških Slovencev odvisna od njihove številčne moči. Ta zakon so osnovali proti volji koroških Slovencev in mnogih demokratičnih organizacij v Avstriji. To pomeni povod za Solidarnostni komite za pravice koroških Slovencev, da svoje delo, ki ga je pričel oktobra 1973, ojačeno nadaljuje. Skrb našega komiteja je, da pouči prebivalstvo Koroške o raznih aktivnostih v demokratičnem smislu, da izvede široko kampanjo proti načrtovanemu ugotavljanju manjšine in da se zavzema za polno izpolnitev pravic koroških Slovencev, določil člena 7 državne pogodbe.“

Neresnost vsakega štetja

Glede štetja, ki ga hoče izvesti avstrijska vlada, pa je v „Našem tedniku“ z dne 2. januarja zapisal dr. Joško Tischer, predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev:

„Na enem samem primeru hočemo pokazati neresnost vseh štetij. Kmečka občina Medgorje je izkazala:

1910	....	96%	Slov. in	4%	Nemcev
1934	....	3%	Slov. in	97%	Nemcev
1951	....	91%	Slov. in	9%	Nemcev
1971	....	24%	Slov. in	76%	Nemcev

Pri takih rezultatih uradnih popisov prebivalstva ne moremo imeti do preštevanja katerekoli vrste nobenega zaupanja in zato odklanjamo vsako preštevanje kot osnovo za reševanje obveznosti iz državne pogodbe z vso odločnostjo in vztrajamo na besedilu mednarodne pogodbe, ki jasno govori o upravnih in sodnih okrajih s slovenskim in mešanim prebivalstvom; ti okraji pa so bili znani ob podpisu državne pogodbe in so znani in poznani tudi danes.“

ITALIJANSKA VLADNA KRIZA

MOŽNOST NOVIH VOLITEV

S tem, da je italijanska socialistična stranka odpovedala v rimskem parlamentu podporo vladni koaliciji demokristijanov in republikancev, se država znašla v novi vladni krizi. Vlada je morala odstopiti, ker se je v parlamentu znašla v absolutni manjšini. Od 630 poslancev ima koalicija demokristijanov in republikancev samo 310 glasov.

Socialistična stranka je svojo odpuščanje podpiranja vladne koalicije utemeljila z izjavo, da vlada Alda Mora „nikakor ni hotela vpeljati niti najmanjših gospodarskih ukrepov, ki so jih socialisti predlagali.“

Italijanske vladne krize so prav za prav na dnevnem redu v tej državi. Sedanja vlada je bila 37. po koncu druge svetovne vojne, odn. po padcu fašizma leta 1943. Opazovalci ugotavljajo, da se bo iz te krize država težko izvlekla brez splošnih volitev, ki naj bi bile že letošnjo evropsko pomlad, se pravi leto dni prej, kakor je bilo predvideno.

Italijanski državni predsednik Leone je sicer znova poveril sestavo nove vlade dosedanjemu predsedniku Aldu Moru, toda italijanski politični krogi

dvomijo, da mu bo uspelo pridobiti podporo socialistov. Italijanska komunistična partija močno snubi socialiste, da bi že končali svoje „nenaravno“ podpiranje demokristijanov in republikancev proti komunistom. Demokristijani pa vztrajajo pri svojem stališču, da s komunisti nočejo v koalicijo.

V rimskih političnih krogih tudi menijo, da se bo Leone za sestavo nove vlade, če Moru to ne bo uspelo, obrnil na dosedanjega zunanjega ministra Mariana Rumorja, ki da je v boljših odnosih s socialisti, kakor Moro. Nekateri celo upajo, da bi se Rumorju morda sedaj posrečilo pritegniti v vlado socialiste, da ne bi bilo treba oklicati novih volitev, na katerih, kakor ugotavljajo opazovalci, bi trenutno verjetno komunisti dobili procentualno največ glasov.

Če pa Italija nove vlade ne bo dobila, potem mora Leone nove volitve sklicati v 70 dneh. Na lanskim junjskih volitvah so komunisti dobili 33% glasov, samo 2% manj kakor demokristijani. Vojilna kampanja bo Italijo praktično paralizirala predvsem v gospodarskem pogledu ter zvišala sedanjo 7% brezposelnost in 12% inflacijo.

Mednarodni teden

V PEKINGU je umrl dolgoletni kitajski partijski in vladni vodja Čuen-laj. Bil je Maočetungov najzvestejši partijec in ga je zato Maočetung obdržal na partijskem vodstvu od začetka komunističnega režima na Kitajskem leta 1949. Dočkal je 78 let. Čuen-lajev naslednik je Teng Hsiao-peng, ki je bil v tkim. kulturni revoluciji sicer v nemilosti, a je bil leta 1973 „rehabilitiran.“

EKVADOR je dobil vojaško vlado, ko so trije vrhovni poveljniki oboroženih sil na mirnem način odstavili dosedanjega predsednika Rodrígueza Laro in sebe oklicali za novo vlado. Izjavili so, da bodo vlado izročili civilistom prihodnje leto.

ŠEF AMERIŠKE CIA-e je zanimal, da bi organizacija podarila lanskega decembra italijanskim protikomunističnim strankam šest milijonov dolarjev. Indirektno pa je potrdil, da ortikomunističnim silam v Italiji. Opazovalci na druge načine pomagali provallci ugotavljajo, da je ameriški kongres, od koder prihajajo razna dvomljiva poročila o delovanju CIA-e, močno miniran od sovjetskih agentov, ne da bi se tega zavedal.

ZNANI JUDOVSKE LOVECE na nacistične vojne zločince Wiesenthal, ki ima svojo centralno pisarno na Dunaju, je objavil, da v ZDA živi, po njegovih izsledkih, „70 bivših sovjetskih državljanov, obtoženih vojnih zločinov.“ Wiesenthal namerava doseči, da bi jim odvzeli ameriško državljanstvo in jih deportirali v ZSSR. Dosejel je izsledil ok. 3500 nacistov, prenehal pa jih je iskati v Avstriji, ker da jih avstrijska sodišča „vedno oprostitjo.“ Avstrijski predsednik Kreisky je obtožil Wiesenthala, da vodi „nekako mafijsko organizacijo.“

PORTUGALSKA VOJSKA je ugotovila, da se je v Portugalu zbralo nad 10.000 tujih revolucionarjev, ki naj bi pomagali portugalskim komunistom priti na oblast. Te tujce namerava oblast sedaj izgnati iz države. Večinoma so prišli iz Italije, Zahodne Nemčije, Švedske, Čila in Brazila.

KAMBODŽA se bo odslej naprej imenovala „Ljudska demokratična republika Kambodža“, je odločil komunistični Khmer Rouge, ki ji vlada. Spremenili so tudi ustavo, himno, zastavo in vladni sistem. Svoboda vere je „zajamčena“ z izjemo: „Vsaka reakcionarna vera, ki škoduje demokratični Kambodži in ljudstvu je absolutno prepovedana.“

ASTRONOMI so 31. decembra 1975 opolnoči v ZDA premaknili atomsko uro za eno sekundo naprej, da so „popravili čas“, ker so ugotovili, da se Zemlja vedno počasneje suče okoli svoje osi.

„Kjer je strast, tam je idejna zmeda.“

Italijanski filozof Antonio Rosmini (1797—1855)

Iz življenja in dogajanja v Argentini

Položaj okoli spora v peronističnem gibanju se je takoj po novem letu krepko zapletel. Po eni strani se odkrivajo vedno novi škandali, ko napreduje delo raziskovalne komisije o korupciji v prejšnjih peronističnih administracijah. Po drugi strani pa se veča razkol v gibanju, tako da je vedno večja nevarnost dokončne ločitve tkim. „vertikalistov“, katerih geslo je slepo uboganje gospe predsednice, pa upornih skupin, ki to uboganje postavljajo v dvom. V tem razburkanem morju skuša krmariti peronistično barko spretni notranji minister dr. Robledo, obenem prvi podpredsednik peronizma (predsednica je gospa Peronova), ki pa kaže vedno večjo utrujenost in vedno večje pomanjkanje zagona, pač logična posledica dolgotrajnega nenehnega boja, katerega cilj je preprečiti atomizacijo peronizma.

V tem naporu je dr. Robledo zastavil tudi ves osebnostni vpliv, ko je pred kratkim izjavil, da bo odstopil, ako bi

bili intervenirani provinci Buenos Aires in Santa Fe. Kot znano, ima vlada v obeh omenjenih provincah probleme. Buenos Aires vodi uporni peronistični sindikalist Calabró (osovražen zlasti s strani vodje peronističnih sindikatov Lorenza Miguela), v Santa Fe pa je guverner frondizijevcev Silvestre Begnis, ki ima prav tako probleme s peronističnimi sindikati. Obe provinci pa skupaj predstavljata 45% argentinskih volilnih upravičencev, kar je pač najvažnejši argument za vsak bodoči ukrep, ako upoštevamo, da manjka komaj devet mesecev do predsedniških volitev.

Boj za nadvlado v peronizmu je pripeljal do pravih dvornih intrig, tako da je pred kratkim neka revija, ki odgovarja liniji Lorenza Miguela, objavila, da skuša majhna skupina potom kompleta izzvati odstop predsednice države. Tej skupini naj bi načeljeval dr. Robledo in bivši začasni predsednik, namestni predsednik senata dr. Luder. Seveda je bilo toliko zanikanja, da se je stvar kmalu pomirila. A to le do prihodnje nevihte.

DESET ZAPOVEDI ZA SLABO

VZGOJO OTROK

1. Začnite koj v prvih letih dajati otroku prav vse, kar si želi!
2. Če se je naučil grdih besed in kvant, se mu smejte!
3. Nikar ga ne vzgajajte v verskem duhu!
4. Ne učite ga, da je med dobrim in slabim sploh še kaka razlika!
5. Vedno poberite vse, kar je pustil ali vrgel na tla!
6. Dovolite mu, da pobere vse, kar mu pride pod roke!
7. Preprijajte se čim bolj pogosto v navzočnosti otrok!
8. Dajte otroku denarja, kolikor ga hoče!
9. Ustrezite vsaki njegovi želji, pa naj gre za hrano, pijačo ali zabavo!
10. Dajajte mu potuho pred učiteljem, duhovnikom, predstojnikom, in se norčujte iz javnih delavcev ter govorite samo slabo o njih!

Če se boste natančno držali teh navodil, bo učinek popolnoma gotov: vaš otrok bo postal divjak.

Trenutno letno povprečje tega zaviranja zemeljskega vrtenja je ena sekunda.

ZA ŠPANSKO SAHARO, ki ji je Madrid nedavno podelil samostojnost, se bje boj med Alžirijo in Marokom, ki si jo oba lastita. Libija se je pridružila kot zaveznica Alžirji proti Maroku. V španski Sahari so bogata ležišča fosfatov.

Afriška enotnost v krizi

ANGOLA — KAMEN SPOTIKE

Organizacija afriške enotnosti (OAE), ki jo sestavlja 46 afriških držav, se je zbrala na sestanku v abesinski prestolnici Addis Abeba na debato o razmerah v Angoli, kjer se za oblast bjejo tri vojaško-politične frakcije: sovjetska MPLA, maoistična FNLA in nacionalistična UNITA, ti zadnji v koaliciji proti prvi.

V boj v Angoli je Moskva vmešana s pošiljkami orožja vseh vrst, Kuba pa je MPLA poslala tudi ok. 7000 vojakov. Zunanja odkrita zaveznica UNITA je Južna Afrika, ki je v Angolo poslala nekaj svojih vojakov. Sile, ki se borijo proti MPLA pa finančno podpirajo tudi ZDA in druge zahodne države.

Na zasedanju v Addis Abebi sta bili predloženi dve resoluciji: ena zagovarja mednarodno priznanje MPLA kot zakonito oblast v Angoli, druga pa predlaga združenje vseh treh frakcij v koalicijsko vlado, ki naj do volitev vlada v Angoli. Proti tej drugi resoluciji so angolski komunisti, ker vedo, da bodo na volitvah dobili manjšino in izgubili možnost diktature v Angoli.

Po dveh dneh zasedanj OAE ni prišlo do zadovoljive rešitve angolskega problema, ker je za prvo in drugo resolucijo glasovalo enako število članic in sicer 22, medtem ko sta se Uganda in Abesinija vzdržali glasovanja.

Zato so pripravili kompromisno resolucijo, po kateri obsojajo vmešavanje Južne Afrike v angolske zadeve in postavljajo poseben odbor, ki naj bi nadaljeval s proučevanjem angolskega položaja.

Na zasedanju je zambijski predsednik Kaunda pravilno ugotovil, da na afriški celini ne odločajo afriške države, temveč zunanje velesile, predvsem ZDA in ZSSR, „mi pa pomagamo ali eni ali drugi,“ je zaključil Kaunda.

Kuba pa je medtem objavila, da ne bo umaknila svojega vojaštva iz Angole, pa naj afriške države v Addis Abebi izglasujejo kakršno koli resolucijo.

AMERIŠKI PISATELJ V OBRAMBI ČESKOSLOVŠKIH PISATELJEV

Znani ameriški dramatik, pred leti predsednik Mednarodnega PEN-kluba Arthur Miller je izjavil, da v češki in slovaški pisatelji nimajo svobode. Obrnil se je tudi na severnoameriški kongres z vprašanjem, če ni to omejevanje svobode proti helsinkiški deklaraciji, ki govori o spoštovanju pisateljevega dela. Miller je senatski komisiji istočasno očital, da tuči „Združene države nosijo soodgovornost za tako stanje, če se ne bodo zavzele, da se izpolnijo sklepi, sprejeti v Helsinkih.“

za med Andi in Alpami. Druga povzeta med domom in tujino je črtica *Ančka*, srečanje s tujo žgočo smučarko v primerjavi s preprostim dekletom v domovini. Leposlovno dobra silhueta.

Obisk je že prava črtica in objektivizirana zgodba. *Žarek* pa je že preblik srca, ki je zagorel za hip v stenah in ugasnil. *Tesnoba na ledenikih* pove več o tesnobi dveh reševalcev kakor pa dveh izgubljenih, ki se veselo vračata iz ledenikih megla. Zadnje črtice: *Slovenska steza*, *Nova smer in Cerro Capilla* pa so literarno obdelane slovenske zgodbe „šumarjev“ ob gradnji Slovenske steze, iskanju nove smeri s plečo čez zadnji rob, ter najživahnejši opis blagoslovitve drugega križa na Monte Capilla, ki so ga postavili Slovenci v spomin na križ na škratlaci. Tudi v koncu poveza za domovino.

Te zgodbe so literarnega značaja, že epično oblikovane (Obisk), katerih cena ni v izrednih človeških dušnih doživljanjih, ki se tudi včasih toplo dotaknejo srca (Ančka, Žarek), temveč v strokovnem opisovanju pleč po gorah in smukov po ledenikih, gorskih zgodb slovenske skupine: pionirsko krčenje Slovenske steze, osvajanje Slovenskega zvonika, graditev zavetišča Pod Skalco na Katedrali in postavitev križa na Kapeli. To vse v lepi literarni obliki in s pravim leposlovnim prijemom. Te zgodbe — ki se lahko kupujejo samo s celotno skupino letošnjih „mohorjev“ — spadajo v dobro slovensko planinsko književnost.

Priložen je 7 strani fotografij z Nahuel Huapija. Naslovna risba — Slovenski zvonik in podoba na jamskem

zidu Pod Skalco je delo Bare Remec. Uvodno besedo je napisal Vinko Zaletel.

Druga knjiga, izšla v Buenos Airesu, je drugačnega značaja. So spomini na plezalne poti in svoje prijatelje, ki jih je obujal, ko ga je — po slovenski uri v slovenskem srednješolskem tečaju v Bariločah, zamišljenega še v Brižinski spomenike, podrl avto in je moral, povezan v mavec, ležati v postelji in premišljati svoje gornštvo. Tako se mu je spočela ta knjiga — pravi sam — za pisalno mizo. Risal jo je kot pismo o ljubezni do alpinizma po prvotno španskem reku: Ljubezen po pismih, kar pa je slovensko manj razumljivo.

Ta pisma res niso več čisto leposlovnega značaja, so opisi spominov na dogodke, ki so se resnično zgodili, zato so večinoma brez leposlovne poante. To so spomini na manjše ture v njegovem svetu ob gori López, predvsem na njegovo severno steno, ki jo je nešteto krat plezal, pa na Barin vrh in na dogodke, ko so krstili „hrībček — ne tako hrībček“; na Monturo Chileno, ki je bila njegova velika sanja, dokler je ni realiziral, spominjajo se ob njej avionske smrtne nesreče geografa in kartografa Jožeta Pozniča, ljubitelja Bariloč. Ta je izdelal karto Bariloč iz avionske perspektive, ki jo je z zadnjim poletom hotel izpopolniti, a je padel v bližini Božjega prsta. So to spomini na smučišča do koč v Chahuaco, na izlet na osrednji katedralski gorski svet, kjer se je ustavil ob Tončkovi laguni (vsaj spomin na ponesrečenega Tončka Pangerca). Kot zadnje „pismo Ljubezen“

ni“ z bolniške postelje pa velja spominu na drugo postavljanje križa na Kapeli, kamor je že šestnajstič šel, sedaj že s svojima sinovoma. — Kakor rečeno, v tej knjigi Arko ni ustvarjal leposlovnih črtic, temveč obnovil nekaj osebnih alpinskih spominov, z občudovanja vrednim bogatim zakladom slovenskih gornških terminov, s čemer stoji na višini sodobnega planinskega slovstva v domovini. S knjigo, izdano v Celovcu, se lepo dopolnjujeta v vsebini in značaju, pa tudi v vrednosti.

Ker je izšla ta planinska Ljubezen po pismih kot tretji zvezek revije SPD v Argentini, kjer je v 2. zvezku izšel pregled delovanja slovenskega gornštva v Argentini za razdobje 1955 do 1961, za njega „klasično“, zagnano in odkrivateljsko razdobje, je zdaj v tej knjigi dodal nadaljevanje pregleda za desetletje 1961—1971, to je, do smrti prvega božrtvovalnega predsednika SPD R. Petrička pred petimi leti (1970) in potovanja Jurija Skvarče na Himalajo (1971) na Mont Everest, kjer je prišel do višine 7050 m.

Knjigi je priloženih 8 celostranskih fotografij bariloških vršacev ter šestnajst Barinih vinjet ob robovih strani. V celoti: izredno okusno izdana knjiga, ki je v okras vsake knjižnice. Vsem vrstam alpinistov in andinistov pa prikazuje izbor lepih opisov gorskih izletov in plezalskih tur v argentinskem podandem svetu, v katerem se je slovensko gornštvo uveljavilo z velikimi uspehi. Vse to je uspeh v veliki meri dr. Arka, organizatorja, posebej pa tudi publicista in leposlovca (Bo šel)

T. Debeljak

Nekaj najnovejših knjig in publikacij

2. DVE PLANINSKI KNJIGI

V. Arko: *Zgodbe z Nahuel Huapija*

V. Arko: *Ljubezen po pismih*

Znani slovenski alpinist oz. sedaj že več kot dve desetletji andinist v Bariločah, najznamenitejšem argentinskem gorskem letovišču pod Andi, je letos izdal kar dve planinski knjigi, namreč: *Zgodbe z Nahuel Huapija*, ki jih je izdala med rednimi knjigami Družba sv. Mohorja v Celovcu l. 1975 (str. 135) ter *Ljubezen po pismih* (str. 65), ki jo je izdalo Slovensko planinsko društvo v Buenos Airesu kot 3. zvezek svojih izdaj Gore.

Dr. Vojko Arko, naš rojak iz št. Vida nad Ljubljano, toda v otroški dobi nekaj let Ribničan, je pravzaprav ustanovitelj slovenskega gornštva v Argentini (pripominjam ob tej priložnosti, da je po Slovenskem pravopisu iz l. 1962 velika razlika med akcentom v besedi „górnik“ in „gornik“; górnik, górnštvo je: poznanje vinograda, manjše vinogradništvo, dočim „gornik, gornštvo“ pomeni: alpinista, alpinizem!). Po sili emigracije je dr. Arko danes trgovec in zato se nekako s ponosom primerja z ustanoviteljem Slovenskega planinskega društva v Ljubljani, ki so ga ustanovili „piparji“, skupina trgovcev, ljubiteljev gor; argentinskega pa sedanj „pridobitnik“, nekdanji „šumarji“, izraz, ki so ga vzeli iz polpretekega četništva. Tega alpi-

Novice iz Slovenije

JESENICE — Jeseniške železarne imajo precejšnje probleme zaradi velikega odhajanja delavcev v druge tovarne. Letno zapusti tovarno okoli 900 delavcev; vseh pa je 2.600. Ker mora potem dobiti nove in jih seveda priložiti k delu, predstavlja ta „fluktuacijski“ delavec precejšnjo negativno postavko v železarni. Treba je tudi pripomniti, da so med delavci, ki pušajo železarno, predvsem mlajši, pod 27 let, ki pač delajo med drugim na najtežjih delovnih mestih in v najtežjih razmerah. Da bi temu odpravili, so se z vsemi slovenskimi železarnami dogovorili o posebnem dodatku za stalnost. Toda odločili so se, da bodo ta dodatek za stalnost plačevali vsem, tudi direktorju, in ne samo tistim delavcem na „fluktuacijskih“ mestih, in to v odstotkih na plači. Tako dobi direktor največji dodatek za stalnost... delavci na težkih mestih pa so se poživljali na dodatek za „stalnost“ in odhajajo drugam, kakor hitro se jim ponudi ugodna prilika.

LJUBLJANA — Poročali smo že, da se v Sloveniji že pripravljajo na proslavo stoletnice rojstva Ivana Cankarja. Sestavili so že tudi poseben odbor, ki dela pod okriljem Republiške konference Socialistične zveze delovnega ljudstva (RK SZDL). Predseduje odboru Edvard Kardelj, katerega je ta odbor tudi že „naprosil“ za glavnega govornika na osrednji proslavi, ki bo 8. maja na „Trgu revolucije“ v Ljubljani. Na predvečer te prireditve bo slavnostna umetniška akademija v Cankarjevem rojstnem kraju na Vrhniki. Odbor je tudi sporočil, da, „žal, ne bo mogoče postaviti še spomenika Cankarju v Ljubljani“. Zato so predlagali, naj bi Cankarjevo ime nosil bodoči kulturni center na „Trgu revolucije“, ki pa naj bi ga sezidali šele v prihodnjih petih letih. V to novo arhitektonsko okolje naj bi potem postavili spomenik Cankarju. In osnutke za Cankarjev kip bo sprejemala RK SZDL, tako so namreč sklenili na seji RK.

LJUBLJANA — Novi slovenski misal, ki ga imamo že tudi Slovenci v Argentini, je izdelala tiskarna „Gorenjski tisk“ v Kranju. Papir za 4.000 izvodov, je dobavila papirnica Vevče; treba ga je bilo kar 36 ton. Tiskarna je morala za novi misal nabaviti posebne, večje črke. Precej dela je imela knjigovodnica tako s prijemalci ob strani knjige, ki so iz usnja kakor tudi s platnicami. Misal je vezan v rdeče svinjsko usnje, ki so ga naredili v kamniški usnjarni. Iz ene svinjske kože so dobili kvalitetnega usnja le za dva, včasih pa za tri misale. Zunanjo opremo je oskrbel arhitekt Bitenc, ki je uporabil misel o naj-

starejši in najnovejši Kristusovi podobi na slovenski zemlji. Na sprednji strani platnice je izsek iz velikega okna nove cerkve v Kosezah pri Ljubljani, delo pokojnega slikarja S. Kregarja, na zadnji strani pa Kristusova podoba, ki je vsekana v plošči v Hodišah na Koroškem.

LJUBLJANA — V začetku lanskega leta so rekli, da bodo v prihodnjih petih letih zgradili 72.000 novih stanovanj. Toda stanovanjski posveti po občinah so, po pisanju „Dela“ z dne 10. decembra 1975, pokazali, da bo to številko težko izpolniti. Prav za prav, da je sploh ne bodo mogli uresničiti, če ne bodo poprej pripravili temeljitih predpriprav. Na sestanku posebne komisije pa so sprejeli še priporočilo, naj bi podprli zasebno gradnjo hiš, „ki da zelo olajšujejo prizadevanja za hitrejšo urejevanje stanovanjskih vprašanj“.

Umrli so od 11. do 18. decembra 1975:

LJUBLJANA — Marija Trampuš r. Zadel (80); Josip Logar, telovadni učitelj; Alojz Steržaj, žel. strojev, v p.; Jurij Burlišelj up.; Alojzija Remšar r. Bardorfer (89); Ivan Sušnik, tisk. m.; Franciška Mihelič; Alojz Pregrad, vratar (prom. nesreča); Slavka Dabič r. Meglič; Avgust Cimerman, miz. m.; Tone Bucik, up.; Boris Roš (83), up. tobacarne tov.; Anton Antončič; Antonija Celar (79); Karol Vrabec, up.; Venceslav Winkler, mladinski pisatelj; Berta Cvikel r. Lozej; Antonija Kozinc vd. po Branimiru Kozincu; Zora Limani r. Švigelj; Marija Zemljak r. Kuštrin (76); Ana Mlakar r. Gaber; Jože Videnič, up.; Franc Fon, up.; Milka Letnar r. Zgonec (74).

RAZNI KRAJI — Stanko Habjančič (79), Maribor; Pepca Vrhovec r. Kravčar, Vel. Loka; Karel Zupančič, Celje; Ana Kajtna, Kranj; Marija Janežič r. Zupančič (82), Moravče; Terezija Šorn, uč. v p.; Bobov pri Kranju; Tomaž Gracelj, vlakov, v p.; Polje; Leopold Končan, župnik v p.; Lahovče; Jože Lotrič, mizar, Zelezniki; Neža Kopač, Podgorica; Alojzija Drenik, r. Brunskole, gostilničarka, Gotna vas; Lobjka Hostnik, Smednik; Rajko Pernel, Trebija; Evstahij Snój, up., Grosuplje; Anton Brodar, Hrašče pri Moravčah; Ana Jureš r. Osterc, uč. v p. (83), Križevci pri Ljutomeru; Anton Miklavžin, up., Celje; Karol Zemljak, delovodja, Piran; Polonca Mlakar, med. sestra, Rakek; Andrej Lebedinec (80), Zadobrova; Amalija Brglez r. Menart, Rudnik; Cvetko Martelanc, polkovnik v p., Volča Draga; Marija Perme r. Kramar, Šmarje Sap; Anica Štangelj r. Papež, Krmelj; Marija Jaroš r. Burja, Trbovlje; Marija Posega r. Mauer, Postojna; Janez Pučko, Jesenice; Viktor Malovrh, pevovodja, kapelnik in režiser, Hrašnik; Marjan Medved, odvjetnik, Celje; Franciška Urh r. Košir, Sodražica; Franciška Novak r. Bohinc, Radovljica; Leopold Zakrajšek, up., Zagorje; Janez Novak, Drenov grič.

SLOVENC I P O S V E T U

BRAZIL — Sao Paulo

Dne 8. 9. je v starosti 71 let umrl salezijanec Alojzij Fras v mestu Niteroi pri Rio. Rodil se je v Doležljovju l. 1904. V Brazil je prišel l. 1931. Med mašo ga je zadel kap, ki ji je v bolnišnični podlegel. Bil je župnik v veliki predmestni fari. Zelo je skrbel za revne in versko nevedne ljudi. Sprva ga niso razumeli in so ga tudi s kamni napadli. Ob smrti so mu izkazali veliko hvaležnost z izredno veliko udeležbo na pogrebu.

Izseljenski dan, 30. 11. se je ponovno vršil na sedežu slovenske župnije. S kardinalom je somaševalo 20 duhovnikov. Od Slovanov so nastopili v dvorani le ukrajinski otroci. Španci, ki so nastopili prvič, so imeli na zastavi črn trak. Italijani so morali ponoviti pesem, v kateri je rečeno: „Pomčimo na tla puške! Hočemo mir, ne vojske!“

Miklavževanje (14. 12.) je pritegnilo nad sto ljudi. Potekalo je v zelo lepem razpoloženju. Nekateri udeleženci so prišli od daleč: Niteroi (1) 400 km, Rio (2) 500 km, Resende (2) 300 km in Santos (1) 80 km. Gospe iz Ria sta izrazili željo, da bi se kar v Sao Paulo preselili. Presenetilo je dekle iz Ria, ki hodi na univerzo, nima slovenske družbe, pa govori lepo slovensko. Na praznovanje je prišel tudi p. Valentin Rozman.

Gospa Branka Pavičič, por. Diehl, iz Sežane, je absolvirala inženirsko šolo univerze Mackenzie, kjer je profesor elektronike naš rojak Martin Černugelj. Čestitamo!

P. Mausuet Božič, kapucin, dosedanja tajnik škofa v Palmas, Paraná, je postal škofijski kancler. Čestitamo.

Poroči. Dne 29. 11. sta se poročila Janko Mestnik, uradnik, in gđc. Sonja Maria Schiavi. Svatba je bila v župnijski dvorani v najlepšem razpoloženju in ob številni udeležbi rojakov.

V nedeljo 28. 12. pa sta se poročila v cerkvi N. R. T., kjer je sedež slovenske fаре, profesorica gđc. Milena Slivnik, hči inž. Herberta in Milke Slivnik,

SLOVENC I V A R G E N T I N I

Osebnе novice

Novi slovenski diplomanti: Na Instituto Superior del Profesorado P. Elizalde, v Ciudadeli, je diplomirala za profesorico prirodopisa gđc. REZKA PERHARČIČ.

Na Instituto Superior del Profesorado Pbro. Antonio Sáenz je gđc. MARJANCA STARIHA diplomirala za profesorico otroškega vrta.

Dva mlada slovenska fanta, oba rojena v Argentini, sta diplomirala kot letalska častnika argentinske vojske. To sta MARKO ZUPANC, sin pok. Milana in Rade roj. Adamič (absolvent škofovega zavoda v Adrogué) ter TOMAŽ PAVLOVIČ, sin prof. Romana Pavloviča in ge. Anice roj. Šparovec iz Córdoba. Oba sta se kot absolventa letalske akademije udeležila velikega krožnega potovanja po raznih državah. Bila sta v Švici, v Sovjetski zvezi, na Švedskem, v Kanadi, v ZDA in drugod. Kot odposlanca argentinske vojske sta se udeležila svetovnega vojaškega romanja, ki je bilo od 19. do 23. novembra v Rimu. Tam sta tudi obiskala slovenske rojake in jih presenetila zlasti z lepim znanjem slovensčine.

Vsem novim diplomantom naše iskrene čestitke!

Krsti. V župni cerkvi Santa Rita v Boulogne je bil krščen DANIJEL PAVEL SPREITZER, sin Pavleta in ge. Anice roj. Šenk. Za botra sta bila Juan Elías Litvin in Marija Magdalena Šenk. Krstil je g. župnik Albin Avguštin.

V nedeljo 11. t. m. je bil krščen ALEKSANDER JOŽE CESTNIK, sin Jožeta in ge. Andreje roj. Brula. Botrovala sta ga. Vladi Selan roj. Brula in Marjan Cestnik. Krstil pa je dr. Alojzij Stare.

Zakrament sv. krsta je prejela v slovenski cerkvi Marije Pomagaj ERIKA KOVAČ, hči Branka in Alicie roj. Giménez. Botrovala sta ga. Pavla in Anton Škraba. Krstil je dr. Alojzij Stare.

Srečnim staršem naše čestitke!

IVANU BOLTEŽARJU — v slovo

Nihče od tvojih domačih ni slutil, ki so Ti čestitali k šestdesetletnici in Ti klicalni na mnoga leta, da Te bodo točno dve leti nato, ravno na Tvoj rojstni dan spremljali na zadnjo pot. Bil si takrat še poln zdravja in volje do življenja.

Pokojni Ivan se je rodil 18. dec. 1913 v Šiški pri Ljubljani. Očeta ni poznal, saj je imel par mesecev, ko je moral na vojsko, odkoder se ni več vrnil. Zapustil je tri neboljlene otroke. Mati — vdova je tudi izčrpana od dela in skrbi kmalu za njim odšla v večnost. Ivana je vzela v oskrbo njegov stric. V gledni Mršetovi družini v Mengšu je Ivan prejel krščansko vzgojo, a pogrešal je materine ljubezni. Kot fant je deloval v fantovskih odsekih in prosvetnem društvu. Bil je tudi delaven član Zveze združenih delavcev, Med sodelavci v tekstilni tovarni v Jaršah je bil poznan kot pošten, odločno katoliško orientiran delavec, in je bil že pred vojno trn v peti nekaterim levičarsko usmerjenim sodelavcem. — Tik pred drugo svetovno vojno se je poročil z Albino Borštnarjevo iz Jarš pri Domžalah. Mislil je, da bo v tistem družinskem krogu mogel odsej preživeti ostala leta svojega življenja. — A vojna in revolucija sta mu uničila te dobre želje, kakor tolikim našim družinam. Tovarna v Jaršah je postala središče propagande za OF. Spočetka so prigovarjali Ivana na vse načine, da bi šel z njimi. Ko niso uspeli na vabljen način, so pričeli z grožnjami, njegove načelne trdnosti niso omajali. Tik pred božičem 1943 so ga nasilno mobilizirali. Kot skrajno nezanesljivega so ga močno nadzorovana odgnali daleč na Dolenjsko v najbolj izpostavljenem postojanku. Zapustil je doma poleg žene dveletnega sina Janjota, enoletnega Marjana in tretjega, ki je bil na poti. Dolgih sedem mesecev so njegovi domači živeli v negotovosti za njegovo usodo. Medtem se mu je rodila hčerka Majda. Z božjo pomočjo se mu je posrečilo rešiti se rdečega pekla in se je pridružil gorenjskim domobrancem; najprej na postojanku v Kranju in nato v Domžalah. Od tam je šel na begunsko pot. Očetova skrb za tri neboljlene otroke ga je rešila usode, katera je zadel njegov soborbe v Vetrinju. Begunska leta je preživel v taboriščih Lienz in Spittal. V začetku leta 1949 je emigriral v Argentino. Dobil je zaposlitev v Tekstilni tovarni v Munro, kjer je bil zaposlen do smrti. Zaradi svoje vestnosti in poštenosti je užival velik ugled pri lastniku, uradnikih in delavcih podjetja. Ustvaril si je skromen, a prijeten dom v Villa Ballester. Po tolikem beganju, je v mirnem domu našel, kar je vse življenje pogrešal: toploto doma! Odslej je bila njegova pot, na delo, domov, v cerkev. Ko so se poročili vsi trije otroci, je del skrbi za družino padel z njegovih ram. Pripravil se je na upokojeve želez, da bo v miru s svojo ženo in ob veselju vnukov preživel stara leta. A Bog je hotel od njega še poslednjega žrtve. Ni mu bilo dano uživati na tem svetu zasluženega počitka. Nekaj mesecev pred smrtjo, je sredi dela dobil napad na srce. Po dolgem okrevanju, je njegova močna narava skoro izbrisala sle-

di boleznj, tako da je mislil na skorajšnje vrnitev na delo. Nov nenaden napad je usodno poslabšal njegovo zdravstveno stanje. Moral se je znova internirati, kjer je zdravniška veda napravila vse, kar je bilo v njeni moči. V bolnišnici Güemes so se mu v jutranjih urah dne 17. decembra iztekle ure njegovega življenja. Od krute boleznj utrjeno srce je ugasnilo za vedno; duh pa se je dvignil k Stvarniku, da prejme zasluženo plačilo za zvestobo. Naslednji dan 18. dec., na njegov 62. rojstni dan smo ga spremili po pogrebni sv. maši v sanmartinski stolnici na tamkajšnje pokopališče.

Dragi Ivan: Tvoji domači Te bomo ohranili v najlepšem spominu, Ti pa bodi naš priprošnjik pri Bogu!

AVGUST ČOP — umrl

V petek, 9. t. m. zvečer, se je po dolgi bolezni za vedno poslovil od nas znani slovenski mednarodni telovadec Avgust Čop.

Zagledal je luč sveta 27. avgusta 1903, v eni najštevilnejših družin na Jesenicah na Gorenjskem. Imel je osem bratov in eno sestro. Med brati je bil v Sloveniji najbolj znan Joža Čop, planinec in vodič. Zaradi izredne izurjenosti je bil tudi član vseh večjih reševalnih planinskih ekspedicij v slovenskem alpskem svetu.

Avgust pa se je od mladih dni posvetil telovadbi in udeleževanju v prosvetnem društvu na Jesenicah. Zaposlitev v kovinskem podjetju na Jesenicah mu ni bila ovira, da ne bi ure in ure teloval na krogih, konju in drugo, tako da je hitro napredoval in se uvrstil v okviru Slovenske Orlovske organizacije in Slovenskih fantovskih odsekov v slovensko mednarodno telovadno vrsto, ki je v svojih nastopih po Sloveniji in Jugoslaviji ter po raznih evropskih državah žela uspeh za uspehom v času pred 2. svetovno vojno.

Z g. Viktorijo Glavič iz Koroške Bele je 13. 5. 1928 sklenil srečen zakon, v katerem sta se rodila sin Avgust in hčerka Sonja.

Med nacistično okupacijo in komunistično revolucijo je Avgust Čop kot načeln in veren slovenski mož izbral protikomunistično pot ter se je kot tak moral pred komunističnimi prevratniki, da je rešil življenje sebi in družini, umakniti že aprila 1945 najprej na Smednik, od tam pa v prvih dneh maja z ostalimi begunci v Vetrinju, od tam v Lienz, Spittal in nato v Argentino.

Po prihodu v Buenos Aires ni čakal, da bi dobil kaj podarjeno, temveč se je lotil dela z njemu lastno žilavostjo, tako da si je kmalu postavil lasten dom v Castelarju. Tudi želja po delu za slovensko skupnost mu ni dala miru, še manj njegov najprihljubnejši šport — orodna telovadba. Na bližnji Pristavi

„Slovenski božič“ v San Justu

V soboto 27. decembra 1975 je zbor „Gallus“ na povabilo odbora Našega doma ponovil v dvorani Doma v San Justo svojo izvedbo Tomčevega Slovenskega božiča.

Dvorana je bila že par dni prej skoro razprodana, kar je dovolj jasen dokaz, kakšno zanimanje je bilo za to prireditev med rojaki iz San Justa.

Ko smo stopili v dvorano, nas je najprej prevzela mogočna scena, ki jo je za predstavi v Slovenski hiši pripravil g. Tone Oblak in ki je v celoti zajela ves sprednji del dvorane, spremenjen tak v tipično slovensko zimsko pokrajino, v kateri se je potem odigravalo vse dejanje, ki nam je predstavilo naše domače božične običaje in samo skrivnost svete noči.

V desnem kotu odra so v pristni slovenski kmečki izbi otroci že pripravljali jaslice v kotu, ko je zbrano publiko nagovoril in pozdravil predsednik Našega doma g. Stane Mustar. V svojem govoru je izrazil veselje rojakov, da imajo v gosteh zbor, ki je našo skupnost vedno častno predstavljal. Zahvalil se mu je za vse delo in žrtve pri vršitvi svojega poslanstva, posebej pa še za večer, v katerem bo rojake „v duhu popejal v našo lepo Slovenijo in na naš pravi Božič“. Zahvalil se je nato vsem, ki so kakorkoli pripomogli k prireditvi, najprej režiserju g. Borštniku, scenografu g. Oblaku, ki je ob tej priložnosti bil predmet dolgotrajnega ploskanja, mladini, ki je navdušeno pomagala pri pripravih in končno tudi vsem članom in prijateljem Doma. Omenil je, da s to prireditvijo Naš dom stopa v dvajseto leto otvoritve in izrazil željo, da bi ta jubilej res častno proslavili. Končno je voščil, naj bi vsi navzoči preživeli večer v najlepšem razpoloženju, se tako poslovili od starega leta in z optimizmom vstopili v Novo leto.

Takoj po predsednikovem nagovoru je začela predstava na odru. Kot uvod v osrednji del prireditve so naši znani gledališki igralci (ge. Marnova in Pezdričeva, gđc. Pezdričeva, gg. Beznik, Rezelj in Nose ter skupina otrok) odigrali Vombegarjev prizor Slovenski božični večer. Ob njem smo obujali spomine na praznovanje svetega večera po naših starih običajih, ko so v kmečkih domovih v molitvi, ob kropljenju z bla-

v Castelarju je z ostalimi navdušenimi slovenskimi telovadci organiziral novo telovadno vrsto in zbral potrebno telovadno orodje. Na mnogih prireditvah na Pristavi je ta telovadna vrsta z uspehom nastopila, pod vodstvom Avgusta Čopa, ki se je v pozna leta izživljal v svojem telovadnem hobiju.

Se pred nekaj tedni smo Avgusta Čopa videli pri nedeljski slovenski maši na Pristavi, katere reden obiskovalec je bil. Zato je njegove številne prijatelje in znance še posebej v srce prizadelo, ko se je razširila žalostna novica o njegovem odhodu.

Naj v miru počiva, njegovi družini in sorodnikom pa tudi Svobodna Slovenija izreka globoko sožalje.

POZDRAV IZ OTROŠKE KOLONIJE

Kot vsako leto je tudi letos Zedinjena Slovenija organizirala otroško kolonijo v Cordobske hribe, v počitniški dom dr. Hanzeliča. S te kolonije je uredništvo prejelo prisrčne pozdrave.

„Veliko nas je — pišejo otroci — in radi se imamo. Ne bojimo se ne sonca ne vode. Vsakega izleta se veselimo, posebno še, ako gremo v planine. Tam se naša grla še posebno sproščijo in slovenska pesem odmeva vsepovsod.“

Sledijo voščila otrok za novo leto in podpisi vseh udeležencev kolonije. Ti so bili:

Delci iz Bs. As.: Andrejak Martina, Beltram Alenka, Beltram Ana Marija, Beltram Milena, Beltram Tončka, Bergant Lučka, Bohinc Veronika, Eiletz Janika, Fink Veronika, Gelb Karina, Golob Zofka, Heller Dorica, Kočar Marija, Kremžar Kristina, Kremžar Lučka, Kristof Tinka, Lipušček Andreja, Magister Marjanca, Mágister Metka, Magister Nevenka, Malalan Marjanca, Malovrh Karla, Malovrh Metka, Malovrh Sandra, Malovrh Veronika, Makovec Lučka, Mikelj Veronika, Novak Reza, Oblak Irena, Oblak Marija, Papež Andreja, Pirc Marjanca, Rant Irena, Rezelj Irena, Schiffrer Evica, Smeruš Eva, Truden Regina, Vidmar Irena, Vitrih Marjana, Vitrih Monika, Vombegar Marjana, Voršič Pavlinka, Zorko Sonja in Zorko Tatjana.

Dečki iz Bs. As.: Andrejak Miha, Grilj Marjan, Grohar Dani, Grohar Tomaž, Grom Gerard, Heller Artur, Hribar Gregor, Keber Renato, Kristof Andrej, Križ Martin, Magister Milan, Mavrič Marko, Mavrič Stanko, Mikelj Marcel, Mikelj Marjan, Oblak Ciril, Rezelj Marko, Selan Marko, Selan Tinko, Slabe Janko, Škraba Dani, Škulj Marko, Trpin Marko, Vitrih Tomaž.

Iz Mendoze: Karli Bajda, Peter Bajda, Pavlek Nemanič, Jurček Bajuk, Marko Bajuk, Alenka Bajuk, Cecilija Bajda, Marjana Bajda, Jadranka Ovcjak, Veronika Ovcjak.

Iz Kordobe: Tomaž Ravnikar in Alenka Ravnikar.

Kolonijo spremljajo: Lenčka Božnar, Gregor Batagelj, Ivanka Makovec, Ani Rode, Anica Šemrov, France Vitrih; g. Maks Ovcjak z gospi, iz Mendoze, polžtovovalno pomagata in sodelujeta s kožarji; g. Smersu Rudolf, sodeluje pri kulturnem programu. **Kuhajo gospe:** Ivanka Golob, Marija Kopač in Anica Starič; **stavežjo pa gospodične:** Cvetka Schiffrer, Tončka Vesel, Veronika Horvat in Andreja Seme.

goslovljeno vodo, s kajenjem in primernimi pogovori čakali trenutka, da ob svetlobi bakel odidejo po novo zapadlem snegu k polnočnici.

Po tem prizoru se je začel odrski prikaz Tomčevega Slovenskega božiča. Kako lepo nam je bilo v dušah, ko smo spremljali Marijo in Jožefa na njuni poti v Betlehem, tja do revnega hleva, ker drugje za njiju ni bilo prostora! S pastirji smo strme poslušali angelsko oznanilo, da je rojen Mesija, z njimi smo v duhu prepevali in se veselili blagoslova svetovnega slavospeva. In ko so v daljavi izzveneli zadnji akordi petja odhajajočih pastirjev in so luči v dvorani naznanile konec prizora, smo se šele predramili v sedanjost.

Res ne vemo, komu naj damo večje priznanje za vse, kar nam je bilo dano videti, slišati, čutiti, doživeti. Vsi solisti (ga. Šušteršičeva, gđc. Anica Mehle, gg. Lipušček, Klemenčič, Rode in Jerbič) zaslužijo polno priznanje, enako pa seveda tudi zbor. Vemo pa, da vsega tega ne bi bilo brez dirigenta in režiserja, pa tudi ne brez ge. Anke Gaserjeve, ki je celotno izvedbo spremljala pri klavirju. Vsi so bili deležni zasluženega obilnega aplavza, med katerim je stopil na oder predsednik naše matične organizacije Zedinjene Slovenije g. Marjan Loboda. V svojih izvajanjih se je tudi on zahvalil vsem sodelujočim za tako lep večer. Omenil je, da je to bila zadnja kulturna prireditev naše skupnosti v tem letu, v katerem smo obhajali 30-letnico našega zdomstva. Končno je vsem navzočim izrazil voščila za prihajajoče leto. — Zatem so še brhka sanjuška dekleta ob krepkem odobravanju izročila šopka rdečih nageljev dirigentu „Gallusa“ dr. Juliju Savelliju, gospe Anki Gaserjevi, pisateljju g. Jožetu Vombegarju, režiserju g. Maksu Borštniku in scenografu g. Tonetu Oblaku, s čemer je bila prireditev v dvorani končana.

Večina navzočih se je nato podala v spodnje prostore in na prostrano dvorišče Doma, kjer se je ob okusnem asadu, dobri kapljici, vselem razpoloženju, smehu, petju in zvokih orkestra Due in altum poslovala od starega leta v upanju, da bo „prihodnje leto jubileja lepo in v ponos naše sanjuške srenje, ki je s tem večerom zabeležila enega najlepših v preteklem letu.

Slovinci v Argentini

MENDOZA

Slovinci božič v Mendozii

Letos nam je Previdnost božja za božične praznike poslala rahel opomin, da smo se zavedli, da smo in se moramo čutiti tudi mi vključeni v skupnost naše nove domovine.

Naš stalni dušni pastir g. Jože Horn je kot vojaški kurat moral ponovno med svoje mendoške vojake na področju Tucumana in tako bi bili ostali brez naše domače liturgije za vprav najin-timnejše praznike, ko bi ne bil priskočil na pomoč lazarist g. Andrej Prebil, ki je bil med nami od sv. večera pa do Novega leta.

Polnočno smo kot običajno imeli pri ss. mercedarkah.

Na božični dan smo pa imeli slovensko mašo zvečer ob 8; to pa zato, ker je bila potem v Domu na prostem božičnica.

Sredi visokih topolov je bilo razpeto obsežno projekcijsko platno, ob njem pa majhno prizorišče za žive jaslice. Za gledalci je zavzel mesto pevski zbor.

Ko nas je po mogočih zvočnikih v temni noči pozdravil „brezjanski zvon“, smo se ob besedi in sliki preselili na božično vigilijo v Slovenijo, v gorah in dolinah in v svojih tajstvenih domačijah odeto v debelo snežno odejo. Iz daljave se je oglasila: „Slava na višavi angeli pojó“.

Dva recitatorja sta izpolnjevala potek programa. Svetopisemske besede je podajala gđ. Helena Hirscheggerjeva, razlagavec pa je bil Peter Bajda ml.

Sledili so odlomki iz sv. pisma, ob spremljavi primerne glasbe in z vložki starih božičnih pesmi, ki jih je izvajal naš pevski zbor.

Zatem je prišlo ljudsko popisovanje in Jožefovo iskanje zatočnika za Marijo, ki se ji je dopolnjeval čas.

Ob skrivnostni melodiji je beseda napovedovala: „In ko sta bila tam, se ji je dopolnil čas poroda...“

Sledila je živa slika jaslic in nato obisk pastirjev. Tu pa je razlagavec povabil vse navzoče h Detetu v jaslice.

Prvi so prišli otroci. V rokah so nosili skrivnostne lističe — „slamice za Jezuščka“. Zapeli so mu najprej ob spremljavi pastirčeve piščali in kitare dve pesmici.

Nato je sledil pozdrav v kratki deklamaciji in izročitev „slamic“. V pastirsko košarico so polagali zapiske svojih žrtvic.

Končno so Jezuščku — po izročeni darovih — v pesmici povedali še prirno prošnjo (G. Mali) „Marija, daj nam Jezuščka/lepó te prosimo;/s teboj bi radi nesli ga/nazaj v Slovenijo!“...

Božjemu detetu je izrekla svojo božično besedo tudi naša mladina: „Breme današnjih razburkanih časov pritiska tudi na naša mlada ramena... Nocoj je zasijala luč, ki išče poti tudi v naša srca... Marija! Pridi k nam z Jezusom! Biti hočemo — luč za novi svet!“

PRISTAVSKA MLADINA

te vabi na

POLETNI PLESNI VEČER

Ob spremljavi

DISKOTEKE WOODSTOCK

31. Januarja 1976 ob 21 uri

V imenu mendoške slovenske skupine je izrekla božično poslanico predsednik Društva Stane Grebenc; sklepno besedo pa je povzel še g. župnik Prebil. K božičnici je prišel tudi naš rojak g. župnik Ivan Tomažič.

Prisrčno prireditev je zaključila iz zvočnikov „Glej, zvezdice božje“, nakar so spet „brezjanski zvonovi“ zadoneli v tišino mendoške svete noči...

Božičnico je pripravil prof. B. Bajuk, za projektorje in scenarijo je poskrbel arh. B. Bajuk ml., vsa režija pa je bila na skrbi Rudija Hirscheggerja.

Bb.

PO ŠPORTNEM SVETU

OSCAR PANNO, znani argentinski šahovski vele mojster je v posebnem dvoboju premagal in treh prvih partijah — zadnje mu ni niti treba odigrati — brazilskega mojstra Francisca Troisa in si s tem priboril pravico do nastopa na prihodnjem mednarodnem turnirju za svetovno prvenstvo. Na konskemu turnirju v Fortalezi, Brazilija sta ta dva igralca delila tretje mesto. Prvo in drugo mesto sta tedaj osvojila tudi Argentina: mednarodni mojster Raúl Sanguinetti in vele mojster Miguel Angel Quinteros.

TRIKRATNI SALTO z droga je tvegal novi prvak Nemške demokratične republike Bernd Jäger. Jäger je po Davisu (ZDA), Andrianovu, Safranovu (oba SZ) ter Cukuhari in Kumeju (oba Japonska) šesti telovadec, ki mu je ta salto uspel. Prvi pa ga je izvedel Kume. Pišejo, da je Jäger ta seskok treniral le šest tednov; bo torej nadpovprečen telovadec ali pa Vzhodni Nemei nekoliko pretiravajo...

V JUGOSLOVANSKI ZVEZNI judoistični ligi vodita Impol iz Slovence Bistrice in ljubljanska Olimpija. Ekpa Impola je bila po devetih kolih edina neporažena z enim neodločenim izidom.

V SLOVENSKI ODOBJARSKI LIGI je po sedmem kolu vodil s 14 točkami Bovec, drugo in tretje mesto pa sta do 8. decembra držala s 13 točkami Branik iz Maribora in Mežica s 13 točkami.

KEGLJAČI MARIBORSKEGA Konstruktorja so 7. decembra v Koprivnici med 23 ekipami osvojili naslov državnega prvaka, četrto mesto je zasedel Rudar iz Trbovelj, deveto pa Ingrad iz Celja.

V ZAČETKU decembra so se po raznih evropskih zimskih centrih začela tekmovanja v alpskih disciplinah. Začetek pa bo zapisan v zgodovini smučanja z črnimi črkami. V Val d'Isere se je smrtno ponesrečil mladi, devetnajstletni Francoz Michel Dujon; najhitrejši iz leta 1972/3. Švicar Colombin je padel na istem mestu kot lani, le da se je hujše poškodoval in ne bo več mogel tekmovati: zlomil si je dve hrbtenični vretenca. Razen tega so se poškodovali še Avstrijec Vesti, Hofman (ČSR) in Heisnes (Nor.).

Slov. kat. akad. društvo (SKAD) prireja taborjenje 7. in 8. februarja v Atalaya. Prijave na T. E.: 624-0127 in 628-0203 do 30. januarja.

Zveza slov. mater in žena prosi vse družine, ki imajo na razpolago rablje-

ne argentinske šolske knjige za osnovno in srednjo šolo, da jih podarijo ali po znižanih cenah prodajo Zvezi in s tem olajšajo nakup knjig slovenskim družinam. Oddajte jih v krajevnih domovih do konca februarja.

Vsem znancem in prijateljem sporočamo, da se je v svojem 73. letu življenja dne 9. t. m. preselil v večno domovino naš dober mož, oče in ded

Av gust Čop

Pokopan je bil v nedeljo, 11. t. m. na pokopališču v Moronu.

Najlepša zahvala č. g. Komanu za spodbudne poslovilne besede med pogrebno sv. mašo, za spremstvo na pokopališče in vse opravljene molitve.

Zahvala msgr. Antonu Oreharju za podelitev sv. maziljenja. Zahvala č. g. dr. F. Žaklju in č. g. M. Bečanu za opravljene molitve ob krsti.

Prisrčno se zahvaljujemo vsem, ki so ga prišli kropiti, so molili zanj in ga spremili na zadnji zemski poti, posebej pa še pevcem iz Ramos Mejía, ki so mu pod vodstvom g. J. Camernika zapeli v slovo ob odprtem grobu.

Enako se zahvalimo kreditni zadrugi „Sloga“ za izplačano zavarovalnico po novi določbi.

Žena Viktorija roj. Glavič,
hči Sonja por. Bavdaž z družino,
sin Avgust z družino,
v imenu ostalega sorodstva.

Castelar, 11. januarja 1976.

Drugi del knjige dr. Kobala „Svetovni popotnik“ je v prodaji v Dušno-pastirski pisarni v Slovenski hiši, Ramón L. Falcón 4158.

Prof. dr. JUAN JESUS BLASNIK

špecialist za ortopedijo in travmatologijo

Marcelo T. de Alvear 1241, pta. baja Capital Federal Tel. 41-4413

Ordinira v torek in petek od 17 do 20. Zahtevati določitev ure na privatni telefon 628-4188.

JAVNI NOTAR

FRANCISCO RAUL CASCANTE

Escribano Público

Cangallo 1642 Buenos Aires

Pta. baja, offic. 2

T. E. 35-8827

Okrepčan z zakramenti za umirajoče, nas je dne 17. decembra 1975, v 62. letu starosti zapustil naš mož in oče, stari oče, stric, svak gospod

Ivan Boltežar

Pokopali smo ga dne 18. decembra na pokopališču v San Martinu.

Zahvaljujemo se vsem, ki so ga prišli kropiti, ki so nam izrazili sožalje in so skupaj z nami molili za pokoj njegove duše, ki so darovali cvetje, se udeležili pogrebne sv. maše v sanmartinski stolnici in ga spremili na zadnji poti.

Zahvaljujemo se č. g. Matiji Borštarnju za vodstvo pogreba in besede tolažbe pri pogrebnih sv. maši. Posebej se zahvaljujemo Slovenskemu domu v San Martinu, ki nam je dal na razpolago svoje prostore, kjer smo rajnika položili na mrtvaški oder. Vsem iskreni Bog plačaj!

Zalujoči:

žena Albina roj. Borštarn
sinova Janez in Marjan in hčerka Majda poročena Idiaquez
zet Jorge Idiaquez, snabi: Amalija rojena Ramos in Marjeta roj. Smersu
tašča Frančiška Borštarn ter svaki, nečaki in vnuki

Ludvik Puš

(46)

NA DOLGO POT

Pozdravljam te, oj temni, stoletni samostan,

Pozdravljam te, zelena, jezerska tiha plan.

Prelepi skriti biser koroške ti zemlje...

Todle je hodila nekdanja slovenska no-ga davno pred nemško. Čigav je ta prelepi skriti biser?

Srce je valovalo v mogočnih občutkih, misel se je ustavila: To je usoda maloštevilnega rodu ob mogočnih sosedih. Na ukradeni zemlji — nagrobni kamni, katerih eden je Osoje. Ni mi bilo do ogledovanja starega samostana, samo v cerkev sem stopil, po zunanem videzu zelo ponižno in skromno, znotraj pa umetnostno dragoceno. Ustavil sem se pred velikim oltarjem in po psalmu molil:

„Gospod, tvoj prestol stoji trdno od vekov, v tvoji roki so vladarji in ljudstva: ozri se na rod, ki te je dolge veke na tem mestu častil in se ga usmili ter mu vrni njegovo dediščino. Brezbožnikom je pal sedaj v kremplje doma, a v tvojem imenu bo rešen; pregnal boš krivovernike z njegovega hrbta in ga utrdil kot mogočen grad, da te bo slavil do konca dni.“

Bila je pesem moje duše na grobu „Mutca osojskega.“

Pesmarica: Svete pesmi

Stari prijatelj pater Odilo je medtem misijonaril med koroškimi Slovenci in snoval svoje načrte. Izkazoval se je zvestega prijatelja tudi v času stiske. Nikoli ni Minka v hudih dneh moje ječe potrkal na njegova vrata, da bi je ne bil sprejel z odprtimi rokami, toplo besedo in vedno pripravljenostjo pomagati, kolikor je mogel.

Ko je zvedel, da sem spet na svobodi, je bil novice iskreno vesel in mi je takoj poslal pošto, da bi z menoj rad govoril. Povabil me je v Gurkerhaus, kjer je še vedno bil utaborjen v zadnji sobi prelata Podgorca in je tam imel celo skladišče vsega mogočega od raznih podarjenih oblačil do ameriških paketov in kmečkih pridelkov; dejal je, da preleva o važni stvari, kjer bi potreboval moje sodelovanje in pomoč.

„Ko hodim na svojem misijonskem potu od fare do fare in hočem v ljudstvu buditi opešano ljubezen do Boga, njegove Cerkve in do naroda z besedo in s pesmijo, vedno bolj živo uvidevam, da verniki ne poprimajo za me-noj v petju zato, ker ne znajo besedila ljudskih pesmi. Kar so imeli od poprej, se je ob nacističnem pritisku porazgubilo in uničilo, sedaj pa nima kaj vzeti v roke niti vernik v cerkvi, niti organist na koru. Prvemu manjkajo besedila raznih znanih ljudskih melodij,

drugemu note. Začel sem razmišljati, kako bi se temu pomanjkanju prišlo v oko.“

Natočil je iz zelenke šilce pristne domače slivovke, da sva poplaknila baccile po goltancu, in nadaljeval:

„V uradu slovenskega dušnega pastirstva tu v Celovcu, kjer izdajajo slovenski verski list „Nedelja“, smo se že pred nekaj časom domenili, da se natisne in izda čimprej majhna knjižica z besedili vseh svetih pesmi, ki pridejo na Koroškem v poštev. Bukvice so sedaj že v tisku in v kratkem bodo na razpolago krtačni odtisi za korekturo. Treba bo vse skrbno pregledati, morda kaj popraviti in opremiti za končni natis. Ti večino teh pesmi poznaš morda bolj kot bo besedilo — po napevu. Važno je torej, da te tekste pregledaš ne le zaradi tiskarskega škrata, marveč tudi in zlasti zaradi skladnosti v metriki besedila in napeva. To more napraviti le človek, ki se na to razume. Ali bi bil pripravljen prevzeti to nalogo?“

Govoril je tako prepričevalno in s tako misijonsko vnemo, da bi njegove želje ne bilo mogoče odkloniti, četudi bi človek ne bil preveč navdušen nad tako nalogo. Meni pa se je izdanje bukvice videlo važno iz verskega in nacionalnega vidika in ni bilo v meni nič odpora, pač pa pripravljenost prispevati svoj delež. Samo nekaj me je skrbelo:

„Bojim se, da bo v zbirki nekaj besedil takih pesmi, ki jim melodije ne poznam. Kaj pa potem?“

Takoj je bil tu izhod iz zadrege.

„Nič se ne boj! V tem letu in pol sem od vseh mogočih strani zbiral na-

peve skoro vseh pesmic, večidel jih znam sam; vse melodije — če ne vse, vsaj velika večina — so zapisane z notami, če jih je pa kaj takih, ki niso na notah in jih znam peti, ti jih bom zapel, ti pa jih boš vrgel na note. Velja?“

„Velja! Rad bom naredil to za koroške Slovence da bo s silo zatrta slovenska pesem spet donela po tej lepi zemlji.“ In sem se odpravil, da bi šel.

„Le počakaj! Še ni vse. Kaj pa zbori in organisti? Njim je treba dati v roke notne pike in kljukice. Kdo bo to naredil, če ne ti?“

„O, to bo ogromno, počasno, zahtevno delo. Misliš na harmonizacijo ljudskih melodij v taki obliki, da bo pesmi lahko pel tudi zbor, organistu pa bo služilo za spremljavo ljudskega petja?“

„Tako je! In ti boš harmonizacijo izdelal tako, kakor mora biti, saj si harmonizator narodnih pesmi še iz domovine. Si se pripravil lotiti? Za delo boš dobil nekaj honorarja, kakor se bomo sporazumeli.“

„Še nekaj bi rad vedel. Kaliko približno bo vseh pesmi?“

„Kakih dvesto.“

„V notah štiriglasnega stavka bo to velika cerkvena pesmarica. Kako bo razmnoženo?“

„Na matrice in mimiografirano. V tisk dati je sedaj nemogoče. Matrice bom napisal sam, saj veš, da sem tega dela vajen. Bo zamudno, a nič zato. Z dobrim namenom in močno voljo se bo vse napravilo. Ali sprejmeš svoj delež?“

ESLOVENIA LIBRE

Editor responsable: Miloš Stare

Director: Tone Mizerit

Redacción y Administración:

Ramón L. Falcón 4158

1407 Buenos Aires

Argentina

T. F. 69-9503

Uredniški odbor:

Miloš Stare, Pavel Fajdiga,

dr. Tine Debeljak, Slavimir Batagelj

in Tone Mizerit

Comer-Argentine Central (B)	FRANQUEO PAGADO Concesión N° 577*
	TARIFA REDUCIDA Concesión N° 382*
Registro Nacional de la Propiedad Intelectual N° 1.311.428	

Naročnina Svobodne Slovenije za l. 1976 za Argentino \$ 1.400.— (140.000), pri pošiljanju po pošti \$ 1.450.— (145.000); ZDA in Kanada pri pošiljanju z avionsko pošto 20 USA dol.; obmejne države Argentine 12 USA dol.; Avstralija 25 USA dol.; Evropa 23 USA dol., ZDA in Kanada za pošiljanje z navadno pošto 15 USA dol.; Evropa 17 USA dol. Talleres Gráficos Vilko S.R.L., Estados Unidos 425, 1101 Buenos Aires, T. E. 33-7213.

KALONIJA SLOGA 76

Vodstvo vadiateljskih tečajev obvešča, da se bo kolonija za osnovnošolsko mladino na kinti SLOGA pričela 26. januarja in bo trajala do 21. februarja. Prosimo, da zaradi telefonskih okvar potrdite vpisnino otrok do 23. januarja na tel. 628-7752.

(Bo še)